

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU11

Riksrevisionens rapport om Kommerskollegiums arbete mot handelshinder

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden som rör Riksrevisionens granskning av Kommerskollegiums arbete mot handelshinder. Enligt utskottet bör regeringen ta fram en åtgärdsplan för hur den avser att tillvarata Riksrevisionens rekommendationer. Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden och lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Betänkandet innehåller två reservationer (S, SD, V, MP). I en reservation förordas att riksdagen inte ska göra ett tillkännagivande (S, V, MP).

Behandlade förslag

Regeringens skrivelse 2020/21:3 Riksrevisionens rapport om Kommerskollegiums arbete mot handelshinder.

Sex yrkanden i följdmotioner (M, SD, C, KD, L).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Riksrevisionens rapport om Kommerskollegiums arbete mot handelshinder	5
Reservationer	15
1. Uppföljning av Riksrevisionens rekommendationer, punkt 2 (S, V, MP).....	15
2. Kännedom om Kommerskollegiums arbete, punkt 3 (SD).....	16
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Skrivelsen.....	17
Följdmotionerna	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2020/21:3 till handlingarna.

2. Uppföljning av Riksrevisionens rekommendationer

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om uppföljning av Riksrevisionens rekommendationer och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:2977 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:3502 av Arman Teimouri m.fl. (L),
2020/21:3503 av Lars Hjalmered m.fl. (M),
2020/21:3714 av Per Schöldberg m.fl. (C) och
2020/21:3715 av Camilla Brodin m.fl. (KD).

Reservation 1 (S, V, MP)

3. Kännedom om Kommerskollegiums arbete

Riksdagen avslår motion

2020/21:2977 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 2 (SD)

Stockholm den 17 december 2020

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjalmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjalmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Per Schöldberg (C) och Lorena Delgado Varas (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om Kommerskollegiums arbete mot handelshinder (skr. 2020/21:3) och fem följdmotioner som har väckts med anledning av skrivelsen. Den 24 september 2020 lämnade riksrevisor Helena Lindberg, Riksrevisionen, med medarbetare information till utskottet om den aktuella granskningen. I bilaga 1 finns en förteckning över behandlade förslag.

Bakgrund

Riksrevisionen överlämnade enligt 9 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. den 16 mars 2020 granskningsrapporten Kommerskollegiums arbete mot handelshinder – informationsinhämtningens avgörande betydelse (RiR 2020:8) till riksdagen. Riksrevisionen har granskat Kommerskollegiums arbete för frihandel och fri rörlighet på EU:s inre marknad, hur myndigheten arbetar med utgångspunkt i det samlade svenska ekonomiska intresset samt myndighetens arbete med att beakta bl.a. näringslivets intressen. Rapporten innehåller slutsatser och rekommendationer som avser Kommerskollegium och regeringen.

Regeringen överlämnade skrivelsen Riksrevisionens rapport om Kommerskollegiums arbete (skr. 2020/21:3) till riksdagen den 23 september 2020.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för sin bedömning med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Regeringens övergripande bedömning är att den instämmer i betydande delar av Riksrevisionens beskrivningar och slutsatser. Regeringen anför att slutsatser och rekommendationer i Riksrevisionens rapport med fördel kan hanteras inom ramen för det övergripande arbetet. I och med detta anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om Kommerskollegiums arbete mot handelshinder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen att den bör presentera en åtgärdsplan för hur regeringen avser att tillvarata Riksrevisionens rekommendationer. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden och lägger skrivelsen till handlingarna.

Jämför reservation 1 (S, V, MP) och 2 (SD).

Skrivelsen

Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer

I rapporten Kommerskollegiums arbete mot handelshinder – information-sinhämtningens avgörande betydelse (RiR 2020:8) redogör Riksrevisionen för granskningen av tre delar inom Kommerskollegiums verksamhet: att myndigheten ska verka för frihandel och fri rörlighet på EU:s inre marknad, att myndigheten ska utgå från det samlade svenska ekonomiska intresset samt att myndigheten ska beakta bl.a. näringslivets intressen. Granskningen inriktades specifikt på följande frågeställningar:

- Inhämtar Kommerskollegium effektivt och med god hushållning information om företags erfarenheter av handelshinder?
- Använder Kommerskollegium information om företags erfarenheter av handelshinder för att stödja företag effektivt och med god hushållning?
- Ger regeringens och Kommerskollegiums återrapportering om myndighetens verksamhet i ovanstående avseenden den information som riksdagen efterfrågar?

I förhållande till det totala antalet företag i Sverige bedömer Riksrevisionen att Kommerskollegium inhämtar information från ett litet antal företag och att det inte görs någon bedömning av huruvida företagen är representativa för det samlade svenska ekonomiska intresset. Riksrevisionen ser även att Kommerskollegium inte systematiskt följer upp, utvecklar eller prövar metoderna för informationsinhämtning från företag eller av stöd till företag. Vidare bedömer Riksrevisionen att varken regeringen eller Kommerskollegium verkar sträva efter högre effektivitet i informationsinhämtningen och att information därför kan bli ofullständig eller missvisande. Enligt Riksrevisionen medför ofullkomligheterna inom informationsinhämtningen en bristande effektivitet i hushållningen med statliga medel.

När det gäller om Kommerskollegium använder informationen om företags erfarenhet av handelshinder på ett adekvat sätt bedömer Riksrevisionen att de som har haft kontakt med Kommerskollegium har en positiv bild av myndigheten, men myndigheten understryker samtidigt att kännedomen om Kommerskollegiums arbete är mycket låg bland små och medelstora företag och låg bland övriga företag. Riksrevisionen framhåller att en grundläggande förutsättning för att myndighetens analyser och stöd ska vara effektiva är att Kommerskollegiums stöd och bidrag är kända av företag. Av de företag som känner till Kommerskollegiums arbete visar dock flera stor uppskattning för myndighetens arbete, vilket enligt Riksrevisionen kan ses som en indikation på vad som går förlorat när få företag känner till myndigheten.

Riksrevisionen anser vidare att regeringens och Kommerskollegiums återrapportering är allmänt hållen och därmed inte ger en tydlig bild av verksamhetens produktivitet, effektivitet och kvalitet. Riksrevisionen framför bl.a. att tillgänglig information om det svenska Solvit-centrumets prestationer saknas, delvis eftersom regeringen inte har beslutat om fullgoda återrapporteringskrav. Som en kontrast framhåller Riksrevisionen Europeiska kommissionens rapportering till Europaparlamentet, vilken de anser innehåller intressanta försök till effektanalys, redovisning av nyckeltal och jämförelser. Riksrevisionen anser även att det saknas information om länder och regioner som ur ett handelsperspektiv kan anses vara särskilt intressanta för svenskt näringsliv.

Riksrevisionens övergripande slutsats av Kommerskollegiums verksamhet inom dessa områden är att det finns ett angeläget utvecklingsbehov som regeringen och myndigheten behöver tillgodose. Mot bakgrund av den samlade bedömningen rekommenderar Riksrevisionen regeringen att

- säkerställa att Kommerskollegium arbetar med att inhämta representativ information om företagserfarenheter utifrån det samlade svenska ekonomiska intresset och arbeta för att öka företags kännedom om myndigheten
- ge tydliga återrapporteringskrav till Kommerskollegium om Solvit så att de nyckeltal och jämförelser som Europeiska kommissionen använder framgår och används i bedömningen av det svenska Solvit-centrumets verksamhet
- komplettera resultatredovisningen till riksdagen med information som finns tillgänglig och i detta avseende ta intryck av Europeiska kommissionens rapportering till Europaparlamentet.

Riksrevisionen rekommenderar vidare Kommerskollegium att

- i så stor utsträckning som möjligt säkerställa att inhämtad information om företagserfarenheter är representativ så att det samlade svenska intresset beaktas
- utveckla informationsinhämtningen om företags erfarenheter genom att pröva och följa upp olika metoder i dialog med företag och näringsliv

- bedöma företags kännedom om myndigheten och pröva och utvärdera insatser för att öka kännedomen om och företags användning av myndighetens produkter och tjänster
- i större utsträckning och tydligare inkludera uppföljning och utvärdering av informationsinhämtning, informationsanvändning och stöd i myndighetens verksamhetsplanering.

Regeringens bedömning och åtgärder

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer. Regeringens övergripande bedömning är att den instämmer i betydande delar av Riksrevisionens beskrivningar och slutsatser. Regeringen anför bl.a. att den väsentligen instämmer i Riksrevisionens uttalande om vikten av en väl fungerande informationsinhämtning från företag inom ramen för Kommerskollegiums arbete med handelshinder, att det är en viktig förutsättning att myndighetens verksamhet är känd i näringslivet samt att otillräcklighet i dessa avseenden principiellt kan ses som bristande effektivitet i hushållningen med statliga medel.

När det gäller om Kommerskollegium effektivt inhämtar information om företagens erfarenheter av handelshinder instämmer regeringen i att det kan finnas brister i informationens representativitet. Däremot anser regeringen att en bedömning om vad som är representativt kan vara komplex och att det i vissa fall är berättigat med nischad information från specifika företag som verkar i särskilda länder. Regeringen framhåller även att det finns praktiska problem med att samla in information från företag, bl.a. på grund av dålig svarsfrekvens på enkäter. Bedömningen av det samlade ekonomiska intresset görs enligt regeringen därför inte enbart på basis av information från företag, utan även med hjälp av kvalitativa metoder och analyser. Regeringen instämmer dock i att vikten av högre effektivitet i informationsinhämtningen kan behöva framgå tydligare i styrningen till Kommerskollegium. När det gäller Riksrevisionens påpekade om att kännedomen om Kommerskollegiums arbete är låg bland företag instämmer regeringen i att det finns ett förbättringsbehov.

I fråga om regeringens resultatredovisning till riksdagen uppmärksammar regeringen att även riksdagen har tillkännagett för regeringen att det behöver utvecklas en tydligare resultatredovisning för området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande (bet. 2019/20:NU1, rskr. 2019/20:123). Regeringen betonar att den arbetar med att utveckla resultatredovisningen på handelsområdet i enlighet med riksdagens synpunkter. I budgetpropositionen för 2021 och framöver anför regeringen att den kommer att utveckla resultatredovisningen i dialog med riksdagen, vilket bl.a. kommer att omfatta arbetet med handelshinder och Solvit-funktionen. När det gäller återrapportering från Kommerskollegium, särskilt om Solvit-centrumet, anför regeringen vidare att den generellt och i möjligaste mån försöker undvika att

detaljreglera myndigheters återrapportering. Regeringen framhåller samtidigt att det inom Kommerskollegium pågår ett arbete med att förbättra uppföljningen med anledning av myndighetsövergripande förändringar i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605).

Regeringen framhåller slutligen att den avser att beakta Riksrevisionens rekommendationer genom att se över styrning och uppföljning av Kommerskollegiums arbete med handelshinder, se över regeringens redovisning till riksdagen, se över Kommerskollegiums arbete med informationsinhämtning samt förbättra företags och andra aktörers kännedom om myndigheten. När det gäller återrapportering anför regeringen att det pågår ett övergripande arbete med att utveckla regeringens resultatredovisning till riksdagen samt att Kommerskollegium arbetar med att utveckla återrapporteringen till regeringen i enlighet med ändrade regler. Regeringen bedömer därmed att slutsatser och rekommendationer i Riksrevisionens rapport bör hanteras inom ramen för det övergripande arbetet med att utveckla resultatredovisningen snarare än genom en separat process.

Regeringen anser därmed att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3503 av Lars Hjärmered m.fl. (M) betonas att Sverige är ett litet exportberoende land som är beroende av handel med andra länder. En förutsättning för ett konkurrenskraftigt svenskt näringsliv, som främjar möjligheterna till handel, är att information om handelshinder inhämtas och återges på ett korrekt och ändamålsenligt sätt. Riksrevisionens rapport bör därför enligt motionärerna följas upp på ett tydligt och strukturerat sätt. Regeringen bör enligt motionärerna därför presentera en åtgärdsplan för hur de avser att tillvarata Riksrevisionens rekommendationer samt en tidsplan för när rekommendationerna ska vara uppfyllda.

I kommittémotion 2020/21:2977 av Tobias Andersson m.fl. (SD) framhålls att regeringens svar om att enbart se över Riksrevisionens rekommendationer inte är betryggande. Med anledning av Riksrevisionens iakttagelser anför motionärerna att även om det är möjligt att en utveckling av Kommerskollegiums återrapportering skulle kunna rymmas inom ramen för pågående arbete så borde det fortfarande finnas ett behov av en åtgärdsplan (yrkande 1). Vidare framhåller motionärerna att den låga kännedomen om Kommerskollegium är ett problem. Därmed bör, enligt yrkande 2, regleringsbrevet kompletteras med ett uppdrag om att särskilt verka för att öka kännedomen om myndigheten och dess arbete.

I kommittémotion 2020/21:3714 av Per Schöldberg m.fl. (C) framhålls att Sverige som handelsnation med stort exportberoende är beroende av effektiva myndigheter och högkvalitativ information för att kunna stärka företagets konkurrenskraft. Motionärerna framhåller att slutsatsen av Riksrevisionens rapport är att regeringen måste säkerställa att Kommerskollegium utvecklar metoderna för informationsinhämtning från företag, ökar företagens

kännedom om Kommerskollegium samt åstadkommer bättre resultatredovisning. Motionärerna anser därmed att regeringen behöver göra mer på detta område och återkomma till riksdagen med slutsatser och vidtagna åtgärder.

I kommittémotion 2020/21:3715 av Camilla Brodin m.fl. (KD) framhålls att arbetet mot protektionism och handelshinder är centralt för svenska företags möjligheter att växa. Motionärerna noterar att regeringen instämmer helt eller delvis i flera av bedömningarna som gjorts av Riksrevisionen men att regeringen däremot inte i tillräcklig grad presenterar åtgärder med anledning av rekommendationerna. Med tanke på de brister som iaktas i Riksrevisionens rapport menar motionärerna att rapporten måste följas upp på ett strukturerat sätt och föreslår därför att regeringen tar fram en åtgärdsplan för hur man tänker tillvarata rekommendationerna och inom vilken tidsram det ska ske.

I kommittémotion 2020/21:3502 av Arman Teimouri m.fl. (L) framhålls att de svenska företagen är helt beroende av en väl fungerande frihandel eftersom Sverige är ett litet land med omfattande industriproduktion och export. Därför ska Sverige som en liten öppen ekonomi enligt motionärerna gå i bräschen för en väl fungerande och effektiv handelsstrategi som utgår från det samlade ekonomiska intresset i hanteringen av handelshinder som Kommerskollegium har till uppgift att ansvara för. För att tydligare kunna följa upp Riksrevisionens rapport anser motionärerna att regeringen bör återkomma med en plan på åtgärder i enlighet med rekommendationerna i rapporterna som stärker svensk konkurrenskraft och som riktar sig mot det övergripande målet i den handelspolitiska strategin.

Vissa kompletterande uppgifter

Regeringens resultatredovisning för exportfrämjandet

I betänkandet Utgiftsområde 24 Näringsliv (bet. 2019/20:NU1) föreslog utskottet hösten 2019 ett tillkännagivande till regeringen med anledning av målet och resultatredovisningens utformning för området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande. Tillkännagivandet baserades delvis på ett motionsyrkande (M, KD, C, L) i vilket motionärerna anförde att resultatredovisningen i budgetpropositionerna när det gäller exportfrämjande inte motsvarade de förväntningar som riksdagen tidigare uttryckt inom politikområdet. I tillkännagivandet framhöll utskottet att det sammantaget fanns stora möjligheter för regeringen att utveckla resultatredovisningen för avsnittet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande. Utskottet konstaterade att dessa synpunkter även framförts i de senaste årens betänkanden, exempelvis 2015/16:NU1, 2016/17:NU1 och 2017/18:NU1.

Vidare konstaterade utskottet att det i stor utsträckning saknades en tydlig redovisning av hur resultatet av utförda insatser och åtgärder bidragit till att

uppnå de mål som beslutats. Sammanfattningsvis föreslog utskottet att riksdagen för området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande skulle tillkännage för regeringen det utskottet anfört i betänkandet om målet och resultatredovisningens utformning. Riksdagens beslutade i enlighet med utskottets förslag.

I budgetpropositionen för 2021 inom utgiftsområde 24 återkommer regeringen med ett förslag på ett riksdagsbundet mål för utgiftsområdet. Regeringen föreslår att det övergripande målet för utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande ska vara en fri, hållbar och rättvis internationell handel, en väl fungerande inre marknad, växande export och internationella investeringar i Sverige.

Skrivelsen om regeringens exportstrategi

Kommerskollegiums arbete för svensk export behandlas i skrivelsen Regeringens exportstrategi (skr. 2015/16:48). I skrivelsen framhöll regeringen att den fria handeln och rörligheten säkras av regelverket på EU:s inre marknad, i WTO-avtalen och i olika bilaterala och regionala frihandelsavtal men att företag trots detta möter administrativa och byråkratiska hinder på exportmarknaderna. Det kan enligt regeringen röra sig om tullar, regler och kvoter som det internationella arbetet för frihandel ännu inte lyckats röja bort, men ibland är det fråga om handelshinder som strider mot de gällande avtalen och regelverken. Inhämtning av information om upplevda och faktiska handelshinder på den inre marknaden och internationellt skedde enligt regeringen 2015–2016 enbart sporadiskt. Eftersom handelshinderinformation enligt regeringen är en färskvara var en mer strukturerad och regelbunden kartläggning nödvändig. En sådan kartläggning skulle ge regeringen och berörda myndigheter ett bättre beslutsunderlag för åtgärder nationellt samt för agerande i förhandlingar och diskussioner bilateralt, inom EU och internationellt. Regeringen gav därför Kommerskollegium två uppdrag: 1) att genomföra en större kartläggning av hinder som svenska företag upplever i sina handelsförbindelser såväl inom EU som med övriga omvärlden samt 2) att därefter uppdatera kartläggningen regelbundet.

Utskottet behandlade skrivelsen våren 2016 (bet. 2015/16:NU13) och anförde då bl.a. följande:

Sverige är ett litet handelsberoende land, och exporten är därmed viktig för den svenska ekonomin och sysselsättningen. Sveriges varu- och tjänsteexport motsvarar nästan hälften av landets BNP. Den svenska handeln är i dag mer än tidigare sammankopplad med handeln i andra länder genom s.k. globala värdekedjor. Enligt uppgift från Kommerskollegium är över hälften av världshandeln handel med insatsvaror och insatstjänster. Den svenska exporten är därmed i hög grad beroende av import. Detta är också något som utrikesutskottet betonat i sitt yttrande (yttr. 2015/16:UU3y). Det finns sedan länge ett brett stöd i riksdagen för uppfattningen att frihandel i grunden är något positivt och därmed en viktig princip att värna. Handel och öppenhet kan vara en stark välståndsskapande kraft för såväl världens fattigaste länder som de mer

utvecklade länderna. Att motverka protektionism och värna frihandel är därmed både ett globalt och ett svenskt intresse.

I likhet med regeringen kan utskottet konstatera att den svenska exporten, trots att den fortfarande står stark, förlorar exportandelar i relation till omvärlden. Det är därför angeläget att ta till vara de möjligheter som globaliseringen medför. Utskottet anser följaktligen, i likhet med regeringen, att det behövs statliga insatser för att stärka svenska företags export och internationaliseringsmöjligheter, med ett särskilt fokus på små och medelstora företag. Utskottet välkomnar därför att regeringen överlämnat en skrivelse om dess exportstrategi till riksdagen. Utskottet vill också framhålla vikten av att exportfrämjandet anpassas efter företagens verklighet och noterar i likhet med utrikesutskottet att exportstrategin har utarbetats i dialog med näringslivet.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2015/16:48 till handlingarna.

Företrädare i utskottet för Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna reserverade sig i detta sammanhang till förmån för olika förslag som framlagts i motioner.

Statskontorets myndighetsanalys av Kommerskollegium

Regeringen gav Statskontoret i uppdrag att genomföra en myndighetsanalys av Kommerskollegium. År 2013 slutlevererade Statskontoret sin rapport till regeringen. I rapporten beskrivs att Kommerskollegiums verksamhet i huvudsak fungerade väl. Statskontoret ansåg att de områden som hade förbättrats bl.a. var de egeninitierade utredningarna, arbetssättet för det löpande stödet till regeringen och arbetet som rör EU:s inre marknad. Vidare framhöll Statskontoret att Kommerskollegiums rapporter om handelsfrågor höll hög kvalitet. Inom vissa områden ansågs Kommerskollegium även ha en framträdande position internationellt. Statskontoret underströk vidare att Sveriges position i handelspolitiken stärktes av att ha en fristående myndighet på området. Statskontoret framhöll dock i rapporten att det fanns förbättringspotential inom ett antal områden för Kommerskollegiums arbete.

Statskontoret framhöll förbättringspotentialen i styrningen av myndigheten, bl.a. genom att Utrikesdepartementet skulle kunna ge tydligare prioriteringar till Kommerskollegium. Statskontoret framhöll samtidigt att regeringen under de senaste åren förbättrat sin styrning av Kommerskollegium. Statskontoret konstaterade samtidigt att Kommerskollegium kunde förbättra uppföljningen av sina resultat. Statskontoret framhöll vidare att Kommerskollegium i årsredovisningen redovisar sina prestationer men generellt gjorde endast begränsade bedömningar av hur prestationerna svarar mot myndighetens uppdrag och förväntade resultat. När det gäller det löpande stödet till regeringen beskrev Statskontoret att Kommerskollegium inte systematiskt undersökte hur tjänstemännen uppfattade underlagens kvalitet.

I rapporten framhöll Statskontoret även att Kommerskollegium inte fått tillräcklig information om handelshinder, bl.a. eftersom Kommerskollegium

inte fick del av den information om handelshinder som Business Sweden och utlandsmyndigheterna skulle förse myndigheten med.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Skrivelsen
- Uppföljning av Riksrevisionens rekommendationer
- Kännedom om Kommerskollegiums arbete.

Skrivelsen

Regeringen överlämnade skrivelsen Riksrevisionens rapport om Kommerskollegiums arbete till riksdagen i september 2020. I skrivelsen redovisar regeringen sina bedömningar och åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i rapporten Kommerskollegiums arbete mot handelshinder – informationsinhämtningens avgörande betydelse. Utskottet vill med anledning av skrivelsen påminna om att Sverige är ett litet exportberoende land och att handeln med andra länder är av avgörande betydelse för den svenska ekonomin och sysselsättningen. Mot denna bakgrund är Kommerskollegiums arbete mot handelshinder för att svenska företag ska kunna övervinna handelshinder, öka sin export, och agera fullt ut på bl.a. EU:s inre marknad ytterst angeläget. Riksrevisionens granskningsrapport är ett viktigt underlag för att riksdagen i fortsättningen ska kunna följa hur väl Kommerskollegium arbetar mot handelshinder och uppfyller övriga uppsatta syften och mål

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Uppföljning av Riksrevisionens rekommendationer

Utskottet vill inledningsvis understryka betydelsen av arbetet med att minska handelshinder för att uppnå de svenska handelspolitiska målen. Svenska företag är beroende av ett väl fungerande handelssystem med så få handelshinder som möjligt då Sverige är ett litet land med omfattande industriproduktion och stor export. I hanteringen av de handelshinder som Kommerskollegium har till uppgift att ansvara för anser utskottet att det är centralt att arbetet utgår från svenska företags samlade ekonomiska intressen. Sverige är därför beroende av effektiva myndigheter och högkvalitativ information för att kunna stärka företagets konkurrenskraft, där information med hög kvalitet och precision är tillgångar som kan omsättas till konkurrenskraft för landets företag.

Givet handelns centrala betydelse finner utskottet det oroande att Riksrevisionens rapport visar att Kommerskollegiums potential inte utnyttjas fullt ut i det svenska arbetet mot handelshinder. Av Riksrevisionens bedömning framgår bl.a. att Kommerskollegiums informationsinhämtning från företag är bristfällig, att informationsinhämtningen inte systematiskt följs upp samt att både regeringens och Kommerskollegiums återrapportering är bristfällig. Riksrevisionens övergripande slutsats är att dessa tillkortakommanden delvis kan ses som bristfällig effektivitet i hushållningen med statliga medel, en slutsats som utskottet ser besvärligt på.

Utskottet noterar och ser positivt på att regeringen i skrivelsen instämmer i stora delar av Riksrevisionens bedömningar. Regeringen framför i skrivelsen vidare att den huvudsakligen avser att beakta Riksrevisionens synpunkter inom ramen för det övergripande utvecklingsarbetet, bl.a. när det gäller regeringens återrapportering till riksdagen. Utskottet välkomnar detta mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande om att regeringen ska utveckla resultatredovisningen för utgiftsområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande när det gällde kopplingen mellan insatser och resultat samt hur dessa förhåller sig till det övergripande målet (bet. 2019/20:NU1).

Givet vikten av arbetet mot handelshinder för Sverige som exportnation anser utskottet däremot att Riksrevisionens rekommendationer bör följas upp på ett mer systematiskt och strukturerat sätt. Att rapporten följs upp systematiskt och strukturerat är viktigt, bl.a. eftersom Riksrevisionen riktar liknande rekommendationer om förbättringsarbete som Statskontoret gjorde i sin myndighetanalys så tidigt som 2013. Utskottet anser därför att regeringen bör presentera en åtgärdsplan för hur den avser att tillvarata Riksrevisionens rekommendationer samt ta fram en tidsplan för hur regeringen avser att vidta dessa åtgärder. Denna tidsplan bör även innehålla ett klargörande om när regeringen avser att presentera sina slutsatser för riksdagen.

Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2020/21:2977 (SD) yrkande 1, 2020/21:3502 (L), 2020/21:3503 (M), 2020/21:3714 (C) och 2020/21:3715 (KD).

Kännedom om Kommerskollegiums arbete

I motion 2020/21:2977 (SD) yrkande 2 föreslås att riksdagen ska tillkänna för regeringen att den i Kommerskollegiums regleringsbrev bör understryka vikten av att myndigheten ska verka för ökad kännedom om myndigheten och dess arbete. Utskottet delar motionärernas syn att Kommerskollegium bör verka för en ökad kännedom om myndighetens verksamhet, särskilt givet att de företag som är i kontakt med Kommerskollegium värderar deras insatser högt.

Utskottet noterar också att regeringen instämmer i Riksrevisionens påpekande om att kännedomen om Kommerskollegiums arbete är låg samt att det finns ett förbättringsbehov. Givet att regeringen uppger att den ämnar se över Kommerskollegiums arbete med informationsinhämtning samt förbättra

företags och andra aktörers kännedom om myndigheten finner utskottet att detta arbete bör kunna fortskrida inom ramen för ordinarie utvecklingsprocesser. Utskottet ser därmed inte att det finns tillräckliga skäl att förekomma det pågående arbetet genom att förorda ett tillkännagivande med den inriktning som föreslås i motionen. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Reservationer

1. Uppföljning av Riksrevisionens rekommendationer, punkt 2 (S, V, MP)

av Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Monica Haider (S), Åsa Eriksson (S), Lorentz Tovatt (MP), Patrik Engström (S) och Lorena Delgado Varas (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2977 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:3502 av Arman Teimouri m.fl. (L),

2020/21:3503 av Lars Hjalmered m.fl. (M),

2020/21:3714 av Per Schöldberg m.fl. (C) och

2020/21:3715 av Camilla Brodin m.fl. (KD).

Ställningstagande

Vi vill vi inledningsvis framföra vikten av arbetet mot handelshinder för att uppnå de svenska handelspolitiska målen. Det är därför angeläget att Sverige driver på för ett väl fungerande handelssystem som utgår från det samlade behovet av svenska företags export. Vi välkomnar därför Riksrevisionens rapport om den utvecklingspotential som finns när det gäller såväl regeringens styrning av Kommerskollegium som Kommerskollegiums arbete med bl.a. handelshinder och inhämtningen av information från svenska företag.

Det framgår vidare av regeringens skrivelse att regeringen delar i stort sett samtliga synpunkter som framförs i Riksrevisionens rapport. Regeringen framhåller bl.a. att den avser att beakta Riksrevisionens rekommendationer genom att se över styrning och uppföljning av Kommerskollegiums arbete med handelshinder, se över regeringens redovisning till riksdagen, se över Kommerskollegiums arbete med informationsinhämtning samt förbättra företags och andra aktörers kännedom om myndigheten. När det gäller kritiken av regeringens resultatredovisning till riksdagen uppmärksammar regeringen i skrivelsen att den aktivt arbetar med att utveckla resultatredovisningen på handelsområdet i enlighet med utskottets tidigare synpunkter och det tillkännagivande som riksdagen riktade till regeringen hösten 2019 (bet. 2019/20:NU1).

Vi ser positivt på att regeringen vidtar dessa åtgärder med anledning av Riksrevisionens rapport om handelshinder. Vi anser vidare att dessa åtgärder på ett effektivt sätt bör kunna rymmas inom det pågående arbetet. Givet att

regeringen uppmärksammar och redan delvis arbetar med rekommendationerna anser vi därmed inte att ett tillkännagivande med den inriktning som föreslås i de motioner som har väckts med anledning av skrivelsen, bl.a. angående en tidsbestämd åtgärdsplan, är det mest effektiva sättet att beakta Riksrevisionens rapport. Vi avstyrker därmed motionerna.

2. Kännedom om Kommerskollegiums arbete, punkt 3 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:2977 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att Kommerskollegium på många sätt fyller en viktig funktion för Sveriges och svenska företags internationella handel. Genom att ta fram underlag och analyser ska myndigheten bidra till ett bättre beslutsfattande. Givet Kommerskollegiums centrala roll när det gäller att motverka handelshinder är det beklagligt att det arbetet i dag tycks vara i behov av en rad förbättringsåtgärder.

I Riksrevisionens rapport framställs bl.a. att kännedomen om Kommerskollegium bedöms som mycket låg bland små och medelstora företag och låg bland övriga företag. Det sistnämnda är särskilt anmärkningsvärt givet att det kraftigt begränsar möjligheten för Kommerskollegium att stödja företagen på ett effektivt sätt. Att kännedomen om myndighetens arbete är låg är därmed ett problem. Därför anser vi att regeringen bör komplettera regleringsbrevet till Kommerskollegium med ett uppdrag om att särskilt verka för att öka kännedomen om myndigheten och dess arbete.

Vi tillstyrker därmed motion 2020/21:2977 (SD) yrkande 2.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2020/21:3 Riksrevisionens rapport om Kommerskollegiums arbete med handelshinder.

Följdmotionerna

2020/21:2977 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att ta fram en åtgärdsplan med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i Kommerskollegiums regleringsbrev understryka vikten av att verka för ökad kännedom om myndigheten och dess arbete och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3502 av Arman Teimouri m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder med anledning av Riksrevisionens rapport som stärker svenska företags konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3503 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en åtgärdsplan för att ta till vara Riksrevisionens rekommendationer om Kommerskollegiums arbete med handelshinder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3714 av Per Schöldberg m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder med anledning av Riksrevisionens rapport i syfte att utveckla svensk handelspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3715 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en åtgärdsplan med anledning av Riksrevisionens rapport om Kommerskollegium och tillkännager detta för regeringen.